

Üle 40 aasta...

Ilm on vilu ja lumelõrtsine. Tekitab tahtmist kiiremini majja pääseda.

Õppealajuhataja on esikus vastas. Ta juhatab keldrikorrusele, kus Roela kooli puhkeruum. Laual on koduküpsetatud kook ja tassidesse valatakse kuum kohv.

«Õpetaja Moor on minu esimene klassijuhataja. Ta on olnud ka Asseri klassijuhataja.» räägib õppealajuhataja Maret Tralla kohviserveerimise ajal.

Asser on Maret poeg. Aga just ei tule temast. Peasüüdlane, kelle pärast tassile kohvile kutsuti, on samas. Temast jutt käibki.

Põhjus on samuti teada. Ja see on kaalukas. Helgi Moor on Roela koolis töötanud nelikümmend aastat.

«Nelikümmend kolm aastat ja üks kuu,» täpsustab ta ise naeratades. Suunati Rakvere Õpetajate Seminari lõpetamise järel 1. augustil 1949 Roela kooli. Jäigi, kuni tänavuse õppeaasta alguses pensionile siirdus.

Vaevalt on Eestis eriti palju neid, kes nii kaua õpetajana töötanud. Kõik aastad ühes koolis pealegi. Nüüd on Roelas hulk noori õpetajaid. Vana põlvkond on lahkumas, viies kaasa oma töökspidamised, töövõtted, arusaamad. Selle põlvkonna õpetajaid on iseloomustanud täpsus ja kohusetunne. Oskus töötada kella arvestamata. Tahe teha rohkem, kui õppetunni sisse mahub.

Helgi Moori tööaastate algus langes sõjajärgsele ajale, kui pidi paljust puudust tundma. Ta on kogu aja algklassiõpetajana töötanud. Pool elust liitklassidega. Kes liitklassis pole õpetanud, ei teagi, kui pingutav see õpetajale on. Praegusel ajal õpetajaks pürgivaile noortele koolis enam ei räägitavatki, mida liitklass tähendab.

«Vahest seetõttu olemegi natuke tugevamad, vastupidavamad, et oleme noorest east harjunud kõigega. Pidanud arvestama toitu ja riideid. Tundnud rõomu sellest, millest praegu tunda ei osata,» räägib ta.

Kurb, et pensionile jäämine on jälle raskele ja vaesele ajale sattunud. Õpetaja ei oska elada kultuurist osa saamata. Nüüd, kui võiks endale rohkem aega pühendada, tuleb taas rehken dada. Kas saab 260-kroonise elatusraha juures endale üht teatriõhtut lubada või ei? Pilet maksab ja sõit maksab. Aastate töövaevaga kogutud väikese säästu nullis ju rahareform.

«Helgi Moor on Roela kooli raudvara,» ütleb õppealajuhataja. Räägime koolist, millest ei ole kerge korrapealt lahkuda, ja tööst, mida pole lihtne maha jätta inimesel, kes seda eluaeg tegema harjunud. Vaatame aastate taha, sest sellega on seotud veel üks südamelähedane tegevus.

Aastaid on Helgi Moor kogunud etnograafiamuuseumi tarvis mitmesugust koduainelist materjali. Kohamuistendeid Roela kandist, andmeid vanade elamute, saunade ja aitade, rõivaste ja toitute kohta. Juhendanud kooli kodulooingi. Uurinud koos õpilastega kooli ajalugu ning käinud kodulooingiga väljapanekutega Rakveres näituselgi.

Õpetaja ei saa jääda niiviisi puhkusele, et ta enam midagi ei tee. Helgi Moor kavatseb perede viisi kirja panna oma sünnikoha — Männisalu — ajaloo. Elujõuline küla, milles oli 32 suitsu (talusid pisut vähem), on täiesti hävinud.

«Nüüd on seal vaikus. Minu kodukohta tähistab vaid vana kuusk. On tunne, et elu on nagu välja surnud. Kaotati küla nimigi. Minu passi on sünnikohana kirjutatud naaberküla — Raeküla. Kas pole absurdne? Rakveres elab veel kolm Männisalu küla vana elanikku. Oleme koos olnud ja nemand on rääkinud, mida ühest või teisest perest meenub, ja mina kirja pannud. Saatsin laiali ka küsimustiku teadaolevatel aadressidel, neli inimest on vastanud. Suvel vaatasime vahtrate kõrvale valmis ilusa platsikese, kuhu tahame panna põllukivi tahvliga «Siin asus Männisalu, endine Naraka küla, 1725—1980, 31 suitsu.» Väike-Maarja kolhoos, kes maaparandusega viimased hooned kokku lükkas, finantseerib. Kivi peaks panema veel tänavu. Avamine jääks kevadeks, siis kutuks endised elanikud kokku.»

Helgi PAJO
Asser TRALLA foto